

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SVĚTELNÝ DESIGN

BcA. Yana Pilipchyk

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Intermediální tvorba

Diplomová práce

SVĚTELNÝ DESIGN

BcA. Yana Pilipchuk

Vedoucí práce: MgA. Jan Morávek

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

podpis autora

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
1.1 Perfekcionismus.....	2
1.2 Překážka	3
1.3 Strach	3
1.4 Světelná mapa.....	4
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	6
3 CÍL PRÁCE	8
4 PROCES PŘÍPRAVY	9
4.1 Zkoumání informace a výběr materiálu	9
4.2 Skicování nápadů.....	10
4.3 Vyhledávání a práce s prostorem.....	11
4.4 Zpracování námětu	12
5 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	14
6 PROCES TVORBY	16
7 POPIS DÍLA	18
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	19
9 SILNÉ STRÁNKY	20
10 SLABÉ STRÁNKY	21
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	22
a) Knižní a periodická literatura.....	22
b) Internetové zdroje	23
12 RESUMÉ	24
13 SEZNAM PŘÍLOH	26

*"Fascinace světlem patří k nejhlubším tajemstvím lidského života. Spojuje v sobě zázračnost vidění s probouzením vnitřního srdce, optiku s mystikou, racionální poznání se spirituálním vzhledem."*¹

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Zatímco stojím skoro na konci své univerzitní dráhy, ohlížím se zpátky a snažím se prozkoumat a pochopit, kdo jsem teď, co mi studium kromě znalostí a dovedností přineslo, pokládám si otázku, co dál? Občas si říkám, že otázek mám stále více, než odpovědí. Ale možná to tak má být. Dostala jsem správný impulz, který mě bude motivovat k dalšímu seberozvoji a sebepoznání. V průběhu tří let studia na intermediálním oddělení fakulty designu a umění jsem se zformovala v první řadě jako osobnost, která se nebojí experimentovat a překonávat obtíže.

Moje tvůrčí cesta měla velice osobní charakter. Neustále jsem se snažila vyznat se ve svých pocitech, obavách, emocích a vzpomínkách. Každý můj projekt byl odrazem mého vnitřního světa a měl v sobě jakési vyznání. Bohužel jsem často pochybovala o sobě a o tom, co vytvářím. Je tohle vůbec umění? Má moje tvorba právo nazývat se uměním? I když mě nejistota stále neopouštěla, s velkým zájmem a nadšením jsem se pouštěla do realizace dalších nápadů. Pro vizuální ztvárnění svých myšlenek jsem si zvolila cestu konceptuálních instalací, ve kterých používám jak tradiční, tak i experimentální vyjadřovací prostředky. Baví mě objemová a prostorová tvorba, práce s dosud nevyzkoušenými materiály, kontakt s nástrojem a určitě ruční práce. Své dosavadní dílo bych charakterizovala jako spojení myšlenkových a intuitivních procesů založených na osobních prožitcích.

---

¹ Zemanek, Jiří. *Ejhle světlo*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<http://www.odbornecasopisy.cz/svetlo/casopis/tema/ejhle-svetlo--16723>>

1.1 Perfekcionismus

Kladu na sebe příliš velké nároky, protože se snažím dosáhnout nejlepšího výsledku a upřímně si přeji, aby moje výsledky byly dokonalé. Právě tuto svou vlastnost jsem si zvolila jako základní téma pro semestrální projekt, který jsem pojmenovala "Perfekcionismus".² Výchozím bodem mé práce bylo zkoumání samotného pojmu. Zajímalo mě, jak se projevuje perfekcionismus celkově, jaké má charakteristické rysy a do jaké míry se mě osobně dotýká. Jako ideální příklad, z pohledu své tvorby, jsem zvolila velkoformátovou kresbu. Podle mého názoru je ideálním grafickým prvkem, pomocí kterého je možné znázornit dokonalost v kresbě, linii. Ty jsem postupně přetransformovala do spirály. Spirála mě fascinuje také tím, že symbolizuje nekonečný rozvoj, pohyb, směřování k něčemu, což se výborně doplňovalo s pojmem perfekcionismus, který také usiluje o stálý rozvoj. Výsledkem mých početných zkoušek je lineární kresba o rozměrech 3 x 3 metry, která zobrazovala sedm plastických, intuitivně vytvořených spirál. Každá je jedinečná a neopakovatelná. Prolínají se navzájem a vytvářejí jednotný harmonický celek. S každou novou spirálou jsem rozvíjela a zdokonalovala své schopnosti a postupně jsem se přibližovala k žádané perfektní tvorbě.

Ve svém projektu jsem chtěla ukázat nejenom to, do jaké míry jsem perfekcionistka, ale zbavit se řady i obav a nejistot, které vždy pronásledují člověka s přehnanými požadavky. Kresba, kterou jsem vytvořila, prezentuje nejenom rozvoj potenciálních možností člověka, ale je zajímavá také z grafické stránky. Plastické linie vytvářejí iluze objemu, prostoru, dynamického pohybu a dokonce mystické síly.

---

² Příloha č. 1

1.2 Překážka

Téma nejistoty zaznělo také v dalším projektu, ve kterém jsem se zabývala optickými klamy.³ Zajímala mě jejich schopnost předvádět nám realitu, která ve skutečnosti neexistuje. Ve své tvorbě jsem se zabývala klamy, které jsou založeny na špatném zobrazení nebo chybném prostorovém vnímání. Iluze spočívala v tom, že části jednoho celku byly zobrazeny v prostoru zdeformované a na různě nakloněných plochách. Pro diváka se zobrazení opticky skládalo dohromady jenom při pohledu z jednoho určitého bodu a z určité vzdálenosti.

Geometrický tvar, který jsem navrhla, je umístěn do dlouhé chodby před vchodem do divadla v budově fakulty designu a umění. Vizuálně vypadá jako masivní překážka, přes kterou se nedá projít. Je to ale pouze optický klam a žádná překážka ve skutečnosti není. Iluze tak nabývá symbolického významu. Pro mě osobně tahle překážka symbolizuje všechny obtíže, které vznikají v mém životě. Jsou často vymyšlené, znemožňují mi jít vpřed a dělat nové kroky na cestě k úspěchu. Stačí se podívat na problém z jiného úhlu a hned přestává existovat.

1.3 Strach

Moje dětské strachy se úplně odhalily ve stejnojmenném projektu "Strach".⁴ Nejvíce se bojím tmy, která ve mně vyvolává spoustu nepříjemných pocitů. Například v noci mám dojem, že by mohli přijít duchové, příšery nebo jakékoliv jiné zrůdy. Když je rozsvíceno, tak je nevidím, ale kdyby byla tma, tak by mi mohli ublížit. Jsou to určitě dětské a dokonce legrační strachy, všechno děsivé, co jsem zažila v dětství, se usadilo v mém podvědomí. Strašidelné příběhy,

---

³ Příloha č. 2

⁴ Příloha č. 3

historiky, pověsti, ilustrace a hororové filmy se staly hlavními zdroji vzniku mých naivních strachů, které se mnou zůstaly do dnešní doby.

Cílem mé práce bylo sebepoznání. Snažila jsem se pochopit, co mě vlastně děsí nejvíc, jak vypadá můj strach a jakým způsobem by bylo možné ho zobrazit. Výsledkem je deset velkoformátových kreseb. Jsou to různorodé intuitivně a naslepo nakreslené příšery, které moje podvědomí vyvolávalo během kreslení ve tmě. Každá zrůda je umístěná do symbolického prostoru se vchodem. Kresba je provedená takovým způsobem, že se příšery stejně jako můj strach objevují jedině ve tmě. Přes den nebo když je rozsvíceno to jsou čisté prázdné místnosti, které žádné obavy nevyvolávají. Každá kresba je samostatná, spolu ale vytvářejí jedinečný celek, který je alegorickou představou mých strachů.

1.4 Světelná mapa

Jedním z mých nejoblíbenějších projektů je světelná mapa vzpomínek z dětství.⁵ Myslím si, že každý člověk má příjemné vzpomínky a pocity spojené s určitým místem na světě. Místo, kde se člověk bavil, byl šťastný a třeba prožil nejlepší momenty svého života. Někdo se do oblíbených koutů vrací mnohokrát, někdo, jako například já, se tam už možná nikdy v životě nedostane. Místo, kam mě táhne moje srdce je tisíc kilometrů odsud. Je to malý pozemek v chatové osadě poblíž řeky Dněpr, kde jsem trávila každé léto svého dětství. Dnes již tento kousek země do mého života nepatří a naposledy jsem tam byla velice dávno. Uvědomovala jsem si, že čím dál tím míň vzpomínek zůstává uloženo v mé paměti jako tyto obrazy šťastných a bezstarostných letních měsíců.

Takto vznikl nápad zachytit mé vzpomínky s pomocí mapy míst, kam jsem se dostala a kterou zatím dost detailně vidím ve svém podvědomí. Každý bod

---

⁵ Příloha č. 4

na mapě je stopa mého pohybu a činnosti. Tady je řeka, kde jsem chytala ryby a učila jsem se plavat. Tady je pampeliškové pole, březový háj a klikatá stezka, kterou jsem se procházela každý den. Občas se cesty splétají a vytvářejí tím zajímavou nepravidelnou pavučinu a občas to jsou naopak přímé strohé čáry kolem cizích pozemků, kam se nesmělo. Některé linie jsou dobře vidět, některé jsou sotva patrné, což znamená, že jsem tím směrem šla jenom jednou nebo párkrát. Byl to pro mě celý svět naplněný dobrodružstvím a emocemi. Výsledkem mé práce je velkoformátové černé plátno, přes které svítí stovky bodů a spoluvytvářejí mapu mých dětských zážitků. Říkám té kresbě "Můj svět".

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma Lighting design neboli světelný design. Toto téma jsem si zvolila z několika důvodů. V první řadě mě světlo fascinuje. S tímto vyjadřovacím prostředkem jsem už zkoušela pracovat ve dvou posledních projektech a pochopila jsem, že světlo je nepřekonatelným nástrojem pro vytváření atmosféry a také silný emocionální zdroj. *"Zatímco otázky fyzikálních vlastností světla a fyziologie vidění jsou v mnoha publikacích odborné literatury dostatečně popsány, jen málo pozornosti dosud bylo věnováno vlivu osvětlení na vznik pocitů a nálad. Osvětlení jako důležitá složka smyslového vnímání může působit na lidskou duši v rozsahu zahrnujícím citové a estetické vjemy, ale i uměleckým účinkem."*⁶

Zadruhé nabízí světlo velké množství směrů, se kterými se dá zajímavě pracovat a neustále experimentovat. Právě experimentovat se mi v mé diplomové práci chtělo nejvíce. Vyzkoušet si nezvyklé materiály, objevit jiný způsob sdělování a přístup ke tvorbě. Podle mého názoru je stálé hledání nových cest a nových témat ten správný směr pro intermediálního umělce.

Jako výsledek své závěrečné práce jsem si představovala výtvarně pojatou světelnou instalaci nebo objekt umístěný do určitého prostoru. *Lighting designér vytvářející projekty spadající do této kategorie by se dal charakterizovat jako typický Umělec/Technik. Technologické postupy a volba vhodných světelných zdrojů pro takové instalace bude spíše podřízena estetickému účelu. Lighting designér se tak stává výkonným umělcem a jeho kreativní činnost balancuje na pomezí vytváření umělecké hodnoty na jedné straně a technologicko-*

---

⁶ Monzer, Ladislav. *Umělé osvětlení v obytných prostorech*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.odbornecasopisy.cz/svetlo/casopis/tema/umele-osvetleni-v-obytnych-prostorech-1-cast--16843>

fyzikálním pojetím projektu na straně druhé. Samotné projekty pak často najdeme pod heslem sitespecific art⁷.

Řekla bych, že volba světelného designu jako vyjadřovacího prostředku byla spíše opěrným bodem. Hlavním úkolem bylo rozhodnout se, co vlastně bude námětem výtvarné práce. Zapřemýšlela jsem nad tím, co mě zneklidňuje a čím jsou zaplněné moje myšlenky během každého dne. Po všech svých školních projektech jsem ani nepochybovala o tom, že chci tuto práci věnovat nějakému osobnímu prožitku.

Po nedlouhém váhání a zkoumání jsem přišla na to, že v daném okamžiku mě nejvíc zajímá otázka sebepoznání a sebeidentifikace. Jsem tady/Jsem tam. Takhle jsem pojmenovala duševní stav, ve kterém se nacházím skoro šest let svého života v zahraničí. Stále se sama sebe ptám: Kde je můj opravdový domov? Kde jsem skutečná? Kam dál? Jasně cítím, že žiji současně ve dvou světech. Každý den prožívám se zvláštním pocitem, že existuje moje vlastní paralelní realita, ve které jsem občas skutečnější, než v tom hmatatelném světě, ve kterém stojím na zemi. Cítím také, že mám silný vztah ke své rodině. Potřebuji každodenní komunikaci, jinak to prostě nejde. Musím přiznat, že jsem z toho všeho trochu unavená. Zamotala jsem se do klubka různorodých slov, myšlenek a pocitů. Nejde žít současně ve dvou světech. Nejde v jednom žít a druhý stále dokola navštěvovat a pořád se jenom loučit. Jednou provždy se musím rozhodnout, kde je mé místo...

---

⁷ "Site - místo, specific - zvláštní, určité, art - umění. Site specific art je umění vytvářené pro zvláštní místo nebo umění pracující a určitým místem. Někdy je užíváno i synonymum - instalace in situ. - instalace na místě. Umění je vymezeno prostorem, pro který je komponováno, a prostor se zásadním způsobem podílí i na celkové vizuální podobě díla. [...] Díla, která vznikla v těchto určitých prostorách, se nedají bez dalších zásahů a úprav přenést na jiné místo a právě v tom spočívá jejich jedinečnost a neopakovatelnost." Schmelzová, Radka. *Radka Schmelzová - Site specific art: Lekce z landartu, performance, a konceptuálního umění*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<http://www.culturenet.cz/aktuality/radka-schmelzova-site-specific-art-lekce-z-landartu-performance-a-konceptualniho-umeni/n:3480/>>

3 CÍL PRÁCE

Světelnou instalací chci zobrazit můj duševní stav. Vizuálně vyjádřit svou myšlenku pomocí konkrétních prostředků a zároveň ukázat v projektu svoje silné stránky. Měla jsem pocit, že závěrečná práce je vrcholem mých znalostí a dovedností získaných během studia na vysoké škole a určitě by měla svým způsobem poukázat na to, čeho jsem zvládla dosáhnout v daném oboru. Chtěla jsem v tomto projektu propojit svou zkušenost s prací s objemem a prostorem, dovednosti kreslení, přirozený smysl pro plastičnost, citlivost, perfekcionismus a možná dokonce soustředěnost a trpělivost. Nepředstavovala jsem si, že by to byla práce založená pouze na studeném konceptu, ale spíše dílo promyšlené a vizuálně přitažlivé. Jsem citlivý člověk, pro kterého vnější krása hraje velmi důležitou roli, ale zároveň nechci ztratit myšlenku za prázdným dekorativismem. Nebudu se tajit tím, že jsem chtěla překvapit sama sebe a zároveň překvapit diváka.

Z mého pohledu bylo ideálním řešením vytvořit velkoformátovou světelnou instalaci, která by byla schopna přetransformovat určitý prostor do nové podoby. *"Každý tvůrce jakéhokoliv designu ve všech oborech si je velice dobře vědom, že světlo je jednou z nejdůležitějších součástí každé výtvarné práce. Jinými slovy, tvar a struktura díla přímo souvisí se světlem. Tato rovnice platí i obráceně, a tak lze cíleným působením světla vytvořit iluze změn struktury a tvaru."*⁸

Již dříve jsem ve své tvorbě zkoušela používat optické klamy a věděla jsem, jakých efektů se dá pomocí nich dosáhnout. Cílem mé práce se stalo vytvoření iluzivních světelných efektů v prostoru, které budou schopné okamžitě změnit dojem diváka z prostředí a tím způsobem ho přesunout do nového, úplně jiného světa. Vyjádřila bych skrze tuto instalaci stav, kdy se člověk nachází současně ve dvou odlišných realitách bez fyzického přemístění mezi nimi.

---

⁸ Tlaskal. Richard. *Moderní divadlo jako multifunkční společenské centrum*, 2002, Str. 49

4 PROCES PŘÍPRAVY

4.1 Zkoumání informace a výběr materiálu

Prvním a snad základním krokem v procesu přípravy k jakékoliv práci je zkoumání všemožných dostupných informací, které se týkají potřebného tématu. Není možné stavět dům bez pevného základu, proto jsem přípravě věnovala velkou pozornost. Začala jsem zkoumáním otázky, co je světelný design, z čeho se skládá, jaké možnosti nabízí a s jakými materiály pracuje.

Ještě před tím, než jsem si vybrala určitý směr, jsem prostudovala velké množství příkladů světelného designu, konkrétně světelných instalací a objektů. Sběr těchto informací se pro mě stal velkým inspiračním zdrojem, který mi pomáhal najít správnou cestu a zároveň chránil před neúmyslným napodobením. Samozřejmě není nic úplně nového a umělci často vytvářejí svoje díla na základě prací existujících. Občas se ale stává, že úplně stejná myšlenka už někoho napadla a byla dávno zrealizovaná. Možná už před mnoha lety. Proto si myslím, že moderní umělec musí vždy držet krok s dobou, sledovat nejnovější trendy ve vývoji a zároveň umět citlivě zakomponovat postupy či techniky, které byly úspěšně využívány v minulosti.

Když jsem se rozhodla, že chci ve svém projektu pracovat s optickými klamy, začala jsem věnovat pozornost současně i následující otázce. Většina optických klamů je postavena na matení lidského mozku barvou nebo tvarem. V minulém projektu jsem z technických důvodů a po několika zkouškách odmítla možnost pracovat s malbou pro vytváření optické iluze. Světlo se totiž odráželo od různě nakloněných ploch s rozdílnou intenzitou, což přinášelo velký zmatek při vnímání obrazu jako celku. Nyní mě ale napadlo použít jako základní materiál fosforeskující neboli luminiscentní barvu, která je za světla skoro neviditelná, ale

ve tmě zářivě svítí.⁹ Při práci s touto barvou záleží na intenzitě nasvícení a je úplně jedno, jak jsou nakloněné plochy v prostoru. Pomocí luminiscenční barvy by se daly vytvořit jakékoliv tvary, které zvládnou iluzivně zdeformovat prostředí, což se výborně hodilo ke zpracování mého nápadu.

4.2 Skicování nápadů

V této fázi mé přípravy jsem začala zkoumat vlastnosti luminiscenčních barev a zároveň skicovat nápady. Musím říct, že první moje skicy zobrazovaly většinou strohé a chladné geometrické tvary, které jsou ovšem schopné neuvěřitelným způsobem zdeformovat prostor, ale nenesou v sobě skoro žádnou emocionální složku.¹⁰ V mém případě naopak hrají pocity velmi důležitou roli. Chtěla jsem ve svém návrhu zobrazit velký duševní zmatek na jedné straně a svou spjitost s rodinou na straně druhé. Ukázat symbolickou spjitost, která existuje mezi dvěma světy. Také jsem chtěla, aby můj návrh vizuálně silně kontrastoval s přísným čtvercovým prostorem.

Na základě těchto mých požadavků jsem začala více pracovat s plastickou linkou, která je mi svým charakterem velmi blízká.¹¹ Linka, která se pohybuje, zamotává se a prolíná. Z toho se začaly vykreslovat konkrétní tvary a brzy jsem si všimla, že kreslím struktury připomínající stromy. Strom jako symbol mi pocitově přišel zajímavý a vyvolávající správné asociace spojené s domovem a rodinou. Představovala jsem si, že kořeny stromu jsou náš původ, koruna a větve - rodinná budoucnost. I když jsem tento symbol zvolila úplně intuitivně, musím říct, že jsem trefila cíl. Po pečlivém prozkoumání tohoto nápadu jsem

---

⁹ Barva obsahující luminiscenční částice. Luminofor - to je látka, která se svítí v temnotě po nabíjení od zdrojů světla (slunce, obyčejné žárovky, UV-lampy, baterky). Na rozdíl od fluorescenční barvy luminofor nepotřebuje nabíjení UV-zářením, pro nabíjení jsou vhodné různé zdroje světla. Luminofor svítí o 20 krát zářivěji a nemá nic společného s fosforem. *Luminofor*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<http://noxton.cz/cs/products/others/luminofor>>

¹⁰ Příloha č. 5

¹¹ Příloha č. 6

zjistila hodně zajímavých věcí týkajících se symboliky stromu. Například to, že v mnoha indoevropských kulturách existuje symbol - Strom života. Značí most mezi nebem a zemí. Listí a větve stromu chytají energii od vrchního vládce oblohy - Slunce a předávají ji přes kmen dolů ke kořenům a Zemi - symbolu fyzického světa. Strom života je symbolem moudrosti a nekonečné životní energie. Ztělesnění moci a bezpečnosti.¹²

Měla jsem pocit, že se různorodé části celku začaly skládat dohromady.

4.3 Vyhledávání a práce s prostorem

Dalším zásadním úkolem v procesu přípravy bylo nalézt vhodný prostor pro realizaci projektu. Při hledání jsem musela brát v úvahu vlastnosti luminiscentní barvy, kterou jsem plánovala použít jako základní materiál. Měla to být tmavá místnost bez oken nebo místnost, kterou lze snadno zatemnit. Zdi v prostoru by měly být čisté a světlé (nejlépe bílé), protože nejlepší efekt záření nastává, když je luminiscenční barva natřená právě na bílém povrchu. Čím je povrch tmavší, tím hůře svítí barva. Po dlouhém hledání se naštěstí vhodný prostor našel. Byl to taneční sál v suterénu studia FITDANCEART - prostorná světlá místnost s velkým zrcadlem na jedné stěně. Jeho umístění a umělé osvětlení pro mě bylo velkou výhodou. Potěšilo mě také to, že tvar půdorysu nebyl nudně čtvercový. Místnost obsahovala mnoho konstrukčních prvků, jakými jsou sloupy a nosníky, které bylo možné zajímavě zakomponovat při vytváření optického klamu v prostoru. Velké zrcadlo dělalo místnost ještě větší a hlubší, co případně mohlo přidat větší hravost a kladně posloužit mému účelu zdeformovat prostředí.

Provedla jsem důkladné měření místnosti, abych určila měřítko, se kterým plánuji pracovat dál a samozřejmě proto, abych mohla navrhnout kresbu pro

---

¹² *Strom života*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<http://celticstyle.ru/keltskoe-drevo-zhizni/>>. Přeložila Yana Pilipchuk

konkrétní prostor. Zpracovala jsem výkres místnosti v grafickém programu CorelDraw¹³ a postupně přešla k navrhování promyšlené a kompozičně vhodné kresby.

4.4 Zpracování námětu

Věnovala jsem velkou pozornost samotnému návrhu, charakteru kresby a kompozičnímu řešení. Snažila jsem se uniknout příliš popisnému zobrazení stromů. Chtěla jsem vidět ve svém návrhu spíše nějakou komplikovanou strukturu, než banální stylizování. Moje kresba by měla připomínat stromy tvarem a současně vypadat jako jakýsi přepletený nervový systém, což by bylo vizuální ukázkou mého duševního stavu.¹⁴ Návrh by tak měl nést určitou symboliku, přitažlivost a zároveň pocit nervozity. Pro snadnější definování ji ale nazývám „stromy“.

Rozhodla jsem, že nakreslím zvlášť každou část kompozičního celku pro ta místa, kam budu chtít kresbu aplikovat. Poté bych jednotlivé části kresby mezi sebou spojila buď ručně, nebo v grafickém programu. Velikost kresby jsem zvolila ve formátu A3. Dále bych tuto kresbu označila spíše jako malbu, protože po početných pokusech jsem přišla na to, že nejelegantnější způsob zobrazení vychází za použití štětce a černé tuše. Musím se přiznat, že každý nový den mi vycházely malby s trochu jiným charakterem a plastičností. I když jsem se snažila dodržovat jednotný vizuální styl, vypadalo to občas dost různorodě a odlišně. Jako kdyby se v malbách odrážela moje každodenní nálada. Proto jsem náměty neustále překreslovala, dokud se z nich nevytvořil jednotný harmonický celek.

Dojem neexistující perspektivy jsem vytvářela pomocí hry s velikostí stromů. Samozřejmě přední byly větší a mohutnější, zadní spíše menší a jemnější. Stejný

---

¹³ Příloha č. 7

¹⁴ Příloha č. 8

princip jsem použila i pro větve.¹⁵ Když byly malby dokončené, vyfotografovala jsem je a zpracovala v grafickém programu Adobe Photoshop.

Uvědomovala jsem si, že se v životní velikosti bude kresba vnímána jinak.¹⁶ Když se obraz poskládá z detailů namalovaných na různě nakloněných plochách, vyplyne z nich možná neočekávaná kompozice. Připustila jsem možnost náhodně dotvořit celkový obraz, vždyť se jedná o experiment.

---

¹⁵ Příloha č. 9, 10

¹⁶ Příloha č. 11, 12

5 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

I když jsem o technologických specifikách už částečně mluvila, ráda bych v této kapitole rozebrala i několik dalších momentů, které vysvětlují můj následující postup.

Pro úspěšnou realizaci projektu jsem musela detailně prozkoumat vlastnosti luminiscenční barvy a způsoby její aplikace na povrchu. Zjistila jsem, že existuje hodně různých druhů barev, které obsahují luminiscenční pigment. Většinou se rozdělují podle povrchu, na který jsou vhodné: papír, karton, sklo, dřevo, kámen, omítka atd. Zajímala mě konkrétně interiérová barva v základním zeleném, případně modrém odstínu, protože právě tyto odstíny jsou po uschnutí za světla nejmíň viditelné. Vyzkoušela jsem luminiscenční barvu ve spreji a tři druhy interiérové barvy. Na základě řady pokusů jsem zvolila tu, která nejlépe odpovídala mým požadavkům. Konkrétně dekorační svítící nátěr NIKIDO FOSFOR. Barva měla vhodné vlastnosti: zářivě svítí ve tmě na bílém podkladu, měla po uschnutí skoro neviditelný zelený odstín a nebyla toxická. Snad jedinou nevýhodou byla její řídká konzistence, která nedovolovala namalovat námět na zed' pomocí štětce. Jako u řady dalších barev se největšího efektu záření dalo dosáhnout po dvou, nejlépe třech vrstvách. Opakované malování štětcem by bylo příliš komplikované. Proto jsem na základě této vlastnosti zvolila způsob nanášení barvy pěnovým válečkem nebo houbičkou přes šablonu.

Dalším zásadním momentem byla volba materiálu pro šablony. Podlé mého názoru bylo nejlepším řešením použití samolepící fólie, která se nalepí na zed' a po natření barvou se odstraní. Vrstva lepidla by tak měla zabránit zatékání barvy pod šablonu. Zkušební šablonu o rozměrech 80 x 80 cm jsem vyřízla ručně. Tenhle pokus úplně stačil na to, abych pochopila, že není možné stejným

způsobem připravit šablony pro tak velký prostor. Proto jsem rozhodla vyrobit šablony za pomoci vyřezávacího plotteru¹⁷.

Zařízení pracující pouze s vektorovou grafikou potřebovalo převedení mých rastrových obrázků do křivek, čehož jsem docílila v programu CorelDRAW nástrojem Trace a posléze pečlivě upravila pro rychlejší řezání.

Celková plocha šablon vycházela přes 60 m². Pro snadnější umístění na zeď bylo nutné rozdělit obraz na pruhy o velikosti 50 cm na šířku x 300 cm na výšku a později slepit jednotlivé části dohromady. Bohužel se během řezání tak velkých ploch vyskytla chyba, kterou se nepovedlo odstranit. Nakonec jsem spotřebovala více než 80 m² fólie, ale část šablon jsem musela opravit ručně řezákem. Uvědomovala jsem si sice, že chyby nebudou ve velkém prostoru příliš patrné, ale můj vnitřní perfekcionismus nedovoloval nechat mi šablony v takovém stavu.

Další fáze příprav spočívala v odstranění určitých částí šablon, na jejichž místo přijde luminiscenční barva¹⁸ a také v nanášení aplikačního neboli přenášečícího papíru, který slouží k přenesení vyřezané a vyseparované grafiky na polepovanou plochu.

---

¹⁷ Vyřezávací plottery jsou v zásadě pouze variací na téma perový plotter, od kterých se odlišují pouze tím, že místo pera jsou vybaveny speciálním vyřezávacím nožem. Jako médium se ve spojení s těmito plottery využívá dvojvrstvá fólie, kdy spodní vrstva je pevný nosný materiál, který není vyřezávacím nožem proříznut, na který je přilepena prořezávaná samolepicí vrchní vrstva. *Plotter*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Plotter>>

¹⁸ Příloha č. 13

6 PROCES TVORBY

V mém případě lze těžko určit, kdy se skončil proces přípravy a začal proces tvorby. Stanovila bych ten bod na okamžik přemístování do místnosti, kde proběhla samotná realizace projektu. Upřímně řečeno, nebyl to zajímavý tvůrčí proces. I když jsem musela občas nápaditě přemýšlet, byla to spíše náročná a často dokonce těžká fyzická práce, při které jsem usilovně bojovala se svým přáním vytvářet výjimečně přesné a dokonalé dílo ve všech ohledech.

Vyřezané, vyseparované a přenášecím papírem polepené šablony jsem přemístila do tanečního sálu ve FITDANCEART. Dále jsem musela vyčistit a zpevnit povrch zdi penetračním nátěrem. Ochranný nátěr proniká do hloubky podkladu, brání poškození povrchu a zároveň výrazně zvyšuje přídržnost vrchních nátěrů k podkladu.

Následně bylo možné začít s polepováním. Připravená šablona se skládá ze tří vrstev: spodní vrstva je nosný materiál, střední vrstva je samolepicí folie, horní vrstva je přenášecí papír. Před nalepováním šablony na zeď je nutné odstranit spodní nosnou vrstvu, po nalepení zase horní vrstvu, kterou tvoří přenášecí papír. Kvůli velkému formátu šablon jsme pracovali ve dvojici. Při nalepování prvního pruhu bylo důležité přesně určit začátek, aby se další pruhy, které na ně navazují, neposunuly a připadly přesně tam, kam jsem je podle návrhu umístila. Během aplikace jsem také pozorně kontrolovala správné spojování určitých částí šablon mezi sebou. Problémy s aplikací na zeď se vyskytly v místech, kde šablona kopírovala tvar architektonických prvků a také v rozích. Každý nepovedený spoj jsem poté opravila ručně.

Luminiscenční barva se nanášela pomocí různě širokých válečků a houbiček ve dvou nebo třech vrstvách. Zastíněné oblasti a zdi se šedým podkladem jsem natírala vícekrát. Po uschnutí barvy jsem musela ve tmě kontrolovat intenzitu záření každé vrstvy a hlavně přiléhající natřené plochy, abych dosáhla nejlepšího

dojmu deformace prostoru. Když jsem byla s intenzitou záření spokojená, šablonu jsem postupně odstraňovala.¹⁹

Řekla bych, že tahle část tvorby pro mě byla nejpříjemnější. Jako dítě rozbalující dárky jsem s nadšením a nedočkavostí sundávala šablony se zdí a hodnotila výsledek. Musím uznat, že to občas bylo dost překvapující.²⁰

Celkem jsem použila 2,5 litru luminiscenční barvy.

---

¹⁹ Příloha č. 14

²⁰ Příloha č. 15

7 POPIS DÍLA

Výsledkem mé práce je velkoformátová světelná instalace, dá se říci dokonce nástěnná malba, zakomponovaná do prostoru tanečního sálu ve studiu FITDANCEART.²¹ Kompoziční celek se skládá z maleb umístěných na zdech, rozličných konstrukčních prvcích a také částečně na stropě sálu. Malba provedená luminiscenční barvou má za světla lehce viditelný žluto-zelený odstín a skoro nepatrný reliéf.

Záměrem bylo, aby člověk, který vstoupí do místnosti, si hned nevšiml, že zde jsou nějakým způsobem pomalované. Podle vnějších znaků by měl vnímat sál jako místnost, kde se tančí a cvičí. Když se ale najednou vypne světlo, prostor ožije, neočekávaně zazáří kouzelným světlem a vtáhne člověka do úplně jiného světa. Zkreslí se tvar místnosti a objeví se na místě sálu jakýsi fantastický les z desítek dynamických stromů propletených mezi sebou. Myslím si, že se můj záměr do značné míry splnil. Nástěnná malba svou plastičností a promyšleným kompozičním řešením určitým způsobem deformuje místnost ve tmě a vyvolává dojem existence paralelní reality. Člověk se tak nachází současně ve světě hmotném a ve světě pomyslném, dokresleném jeho představivostí.

Pro mě osobně je tahle malba způsobem vyjádření mého duševního stavu. Během tvorby jsem pocítila, že to pro mě byla v určitém smyslu i terapie. Čím víc jsem se blížila k finalizaci projektu, tím klidnější a jistější jsem začínala být. Jako kdyby všechny moje obavy, prožitky a nejistoty zůstávaly na zdech tohoto prostoru. Když jsem projekt dokončila, měla jsem příjemný pocit únavy spojený s přesvědčením, že mám v sobě náboj a silu, která zvládne rozzářit nejenom tenhle prostor, ale i celý můj následující život.

---

²¹ Příloha č. 16, 17

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

"Intermedialitu jsem pro potřebu mého ateliéru definoval jako volný pohyb mezi médii. V žádném případě se nekryje s multimediálností, která je chápána jako propojení různých médií v jednom díle. Volný pohyb znamená, že vedle klasických disciplín, jako je tvorba obrazu a sochy, mohou žáci používat video a počítač jako samostatné disciplíny, mohou tvořit instalace (a to i z velmi netradičních prvků), mohou jako regulární součást studia používat i literární, hudební či divadelní formy, mohou uvažovat o architektuře, mohou, samozřejmě, tvořit i multimediální projekty. Atp. To znamená, že všechny známé i neznámé oblasti jsou jim rovnocenně otevřeny a jsou rovnocenně akceptovány."²²

Řekla bych, že tahle definice je velmi blízká tomu, jak intermediální tvorbu chápu já osobně. Moje dílo během posledních několika let představovalo většinou objektovou tvorbu, ve které jsem často používala tradiční techniky kreslení nebo malování a snažila jsem se je přetransformovat do nějaké nové podoby. Sloučení tradičního a experimentálního je mým častým záměrem. Mám za sebou klasickou uměleckou školu a přišlo mi líto nepoužít tyto znalosti a dovednosti ve své tvorbě současné.

Je moje práce přínosem pro daný obor? Přiznám se, že se nesnažím o to být inovativním umělcem a často dělám věci pouze z vlastního zájmu bez ohledu na to, jaký přínos bude moje dílo mít. Svým projektem jsem především chtěla poukázat na to, že můj přístup k práci, proces a samotný výsledek má také právo nazývat se intermediální tvorbou.

---

²² Knížák, Milan. *Atelier intermediální tvorby*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<http://www.intermedialni.net/>>

9 SILNÉ STRÁNKY

Nebudu příliš originální, pokud řeknu, že hodnotit své vlastní dílo hned po dokončení je těžkým úkolem. Ale opravdu tomu tak je. Obzvláště pro mě, člověka, který nikdy není spokojen s výsledkem tvorby a vždy má pocit, že by mohlo být i lépe. Přesto si myslím, že určité silné stránky moje práce má.

Z mého pohledu to bude určitě velikost a působivost projektu. Nebudu tajit, že tato práce byla skokem do neznáma a často jsem pochybovala, zda se podaří uskutečnit ji v takovém rozsahu, který jsem si sebejistě zvolila. Ale zvládla jsem to a má instalace diváky fascinuje. Dovoluji si to říci na základě názorů lidí, kteří už mou práci stihli „zažít“ a ohodnotit. Zřejmě největší radost z mého díla mají děti, které mě moc potěšily, když řekly, že od teď se stala místnost s mojí instalací jejich oblíbeným sálem a chtějí tančit jenom tady. Uvědomuji si, že dílu nepřikládají žádný hluboký význam, berou ho pouze jako dekorační prvek a jsou fascinováni hlavně vlastností barvy svítit ve tmě. Určitý úspěch přináší i skutečnost, že moje práce diváka osloví, až už jakkoliv a vyvolá v něm pozitivní emoce.

Z toho všeho vyplývá další silná stránka a to je existence v reálném prostoru, kde bude moje dílo žít dál, neustále komunikovat s divákem a dokonce hrát ve studiu užitečnou roli v případě natáčení tanečního videa.

10 SLABÉ STRÁNKY

Jako slabou stránku bych označila náročnost procesu tvorby. Za vnější jednoduchostí se skrývá dlouhá technologická příprava, neustálé pokusy a velice pracný proces realizace. Musím se přiznat, že pro jednoho člověka byla tahle práce fyzicky namáhavá a až pozdě jsem si uvědomila, že možná nezvládnou dokončit projekt během doby, kterou jsem si původně naplánovala.

Další slabé stránky nacházím během samotného procesu tvorby, a to z důvodu neznalosti materiálů a často použitím špatných technologických postupů, které mě přivedly k určitým chybám a následným opravám.

Experimentování s materiály mi přineslo ale také řadu neočekávaných výsledků. Například se mi nepovedlo dosáhnout žádoucího efekt záření v úplně tmavém prostředí. Nasvícená malba velkého rozsahu totiž svítí ve tmě s takovou silou, že po určité době si oko člověka zvyká a začíná rozeznávat prostor a jeho konstrukce. I když jsem byla s optickými vlastnostmi oka seznámená a uvědomovala jsem si, jak bude barva fungovat, výsledek byl stejně neočekávaný.

Mohla bych dále popisovat slabé stránky své diplomové práce, ale musím se zastavit. Připouštím, že ne všechno se povedlo tak, jak jsem si představovala na začátku. Ale jedná se o mojí experimentální tvorbu, která v sobě nese určitá rizika. Všechny tyto nezdary mě však posunuly dopředu a svá následující díla budu vytvářet s ohledem na tuto nově nabytou zkušenost.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. Šuškleb, Jan Hons. *Aplikovaný lighting design. Vhled do oboru světelného designu*. 1. vyd. Brno: Janáčková akademie múzických umění v Brně, 2010. ISBN 978-80-86928-83-8
2. Tlaskal, Richard. *Moderní divadlo jako multifunkční společenské centrum*. Plzeň: Archall, o. p. s., 2002.
3. Horaček, Radek. *V dialogu s uměním*. Brno: Katedra výtvarné výchovy Pedagogické fakulty MU v Brně a Centrum pro další vzdělávání učitelů MU v Brně, 1994.
4. Kulka, Jiří. *Psychologie umění*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. ISBN 80-04-23694-4
5. Monzer, Ladislav. *Světlo a osvětlování*. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, n. p., 1981

b) Internetové zdroje

1. Zemanek, Jiří. *Ejhle světlo*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:
<<http://www.odbornecasopisy.cz/svetlo/casopis/tema/ejhle-svetlo--16723>>
2. Monzer, Ladislav. *Umělé osvětlení v obytných prostorech*. [cit. 2016-04-25].
Dostupné z: <<http://www.odbornecasopisy.cz/svetlo/casopis/tema/umele-osvetleni-v-obytnych-prostorech-1-cast--16843>>
3. Schmelzová, Radka. *Radka Schmelzová - Site specific art: Lekce z landartu, performance, a konceptuálního umění*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:
<<http://www.culturenet.cz/aktuality/radka-schmelzova-site-specific-art-lekce-z-landartu-performance-a-konceptualniho-umeni/n:3480/>>
4. *Optický klam*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Optick%C3%BD_klam>
5. *Luminofor*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:
<<http://noxton.cz/cs/products/others/luminofor>>
6. *Strom života*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<http://celticstyle.ru/keltskoe-drevo-zhizni/>> Přeložila Yana Pilipchuk
7. *Plotter*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Plotter>>
8. *Přenášecí fólie*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:
<<http://www.hsw.cz/katalog/aplikacni-prenaseci-folie/>>
9. Knížák, Milan. *Atelier intermediální tvorby*. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z:
<<http://www.intermedialni.net/>>

12 RESUMÉ

Для реализации своей дипломной работы я выбрала тему "Световой дизайн", а конкретнее пространственную световую инсталляцию. Световой дизайн был выбран мною не случайно. Во-первых, свет меня вдохновляет. Это непревзойдённое средство для создания атмосферы и, конечно, невероятно сильный источник эмоций. Во-вторых, световой дизайн предлагает огромный выбор направлений, с которыми можно бесконечно экспериментировать. А именно этого я и хотела.

Итогом моей работы стала пространственная световая инсталляция, можно даже сказать роспись помещения общей площадью примерно 70 м². Для росписи я использовала интерьерную светонакопительную краску, которая наносилась на стены при помощи шаблонов. При обычном освещении изображение практически незаметно. В темноте же зал оживает и приобретает новый облик. Зритель перестаёт видеть детали помещения и его конструкцию, а воспринимает лишь изображённый на стенах рисунок, светящийся ярким зелёным светом. Окружение трансформируется в своеобразный волшебный лес, который из-за своей спутанной и замысловатой композиции в какой-то мере напоминает нервную систему.

Главной моей задачей было создание в пространстве световой иллюзии, которая будет способна моментально деформировать помещение и изменить ощущение зрителя от окружения. Тем самым перенесет его в совершенно другое измерение - другой мир. Таким образом я хотела наглядно показать, как можно находиться одновременно в двух различных и совершенно контрастных друг другу пространствах не перемещаясь при этом физически.

В ходе работы я не только получила огромное количество новых знаний и навыков, которые безусловно помогут мне в дальнейшем, но и смогла высказаться. Проект стал для меня своеобразной терапией, которая освободила меня от гнёта переживаний. Мои волнения утихали по мере продвижения работы, я ощущала себя сильнее и увереннее в себе. Словно все мои тревоги остались на стенах этого зала и я с лёгкой и спокойной душой могу двигаться дальше, открывая для себя новые горизонты и намечая новые цели.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 - Perfekcionismus

Příloha č. 2 - Překážka

Příloha č. 3 - Strach

Příloha č. 4 - Světelná mapa

Příloha č. 5 - Skicování nápadů

Příloha č. 6 - Skicování nápadů

Příloha č. 7 - Výkres místnosti

Příloha č. 8 - Grafické návrhy

Příloha č. 9 - Grafické návrhy

Příloha č. 10 - Grafické návrhy

Příloha č. 11 - Vizualizace v prostoru

Příloha č. 12 - Vizualizace v prostoru

Příloha č. 13 - Proces tvorby

Příloha č. 14 - Proces tvorby

Příloha č. 15 - Proces tvorby

Příloha č. 16 - Výsledek práce

Příloha č. 17 - Výsledek práce

Příloha č. 1 - Perfeccionismus; foto vlastní

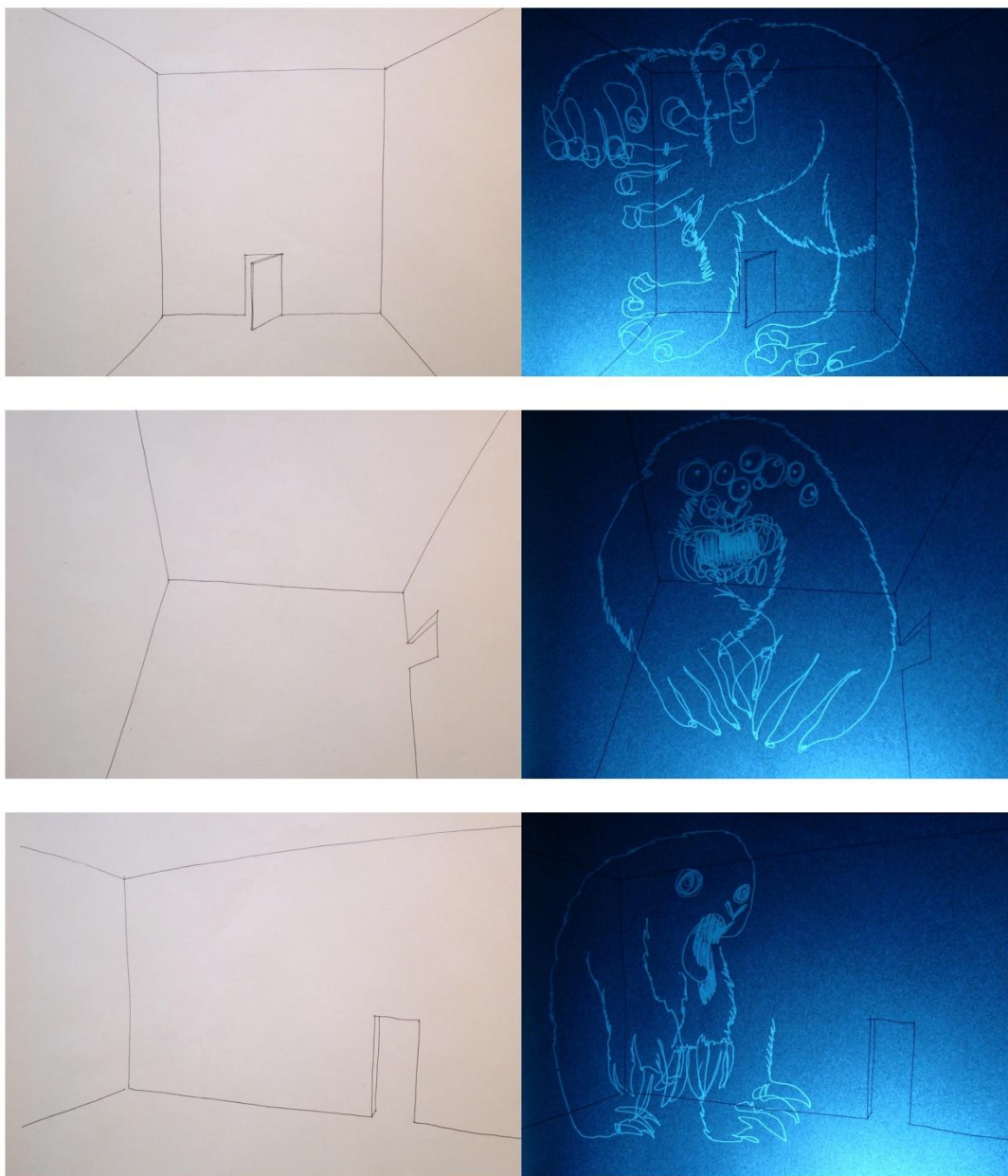

Příloha č. 2 - Překážka; foto vlastní

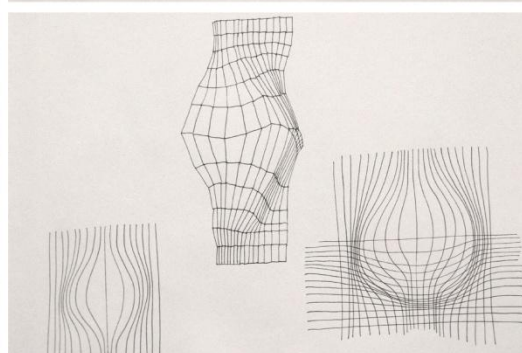
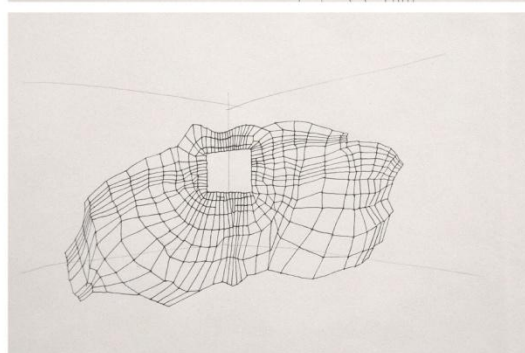
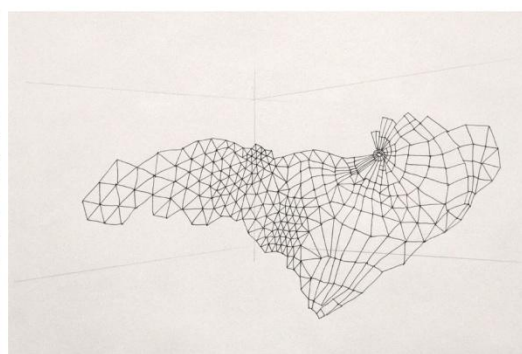
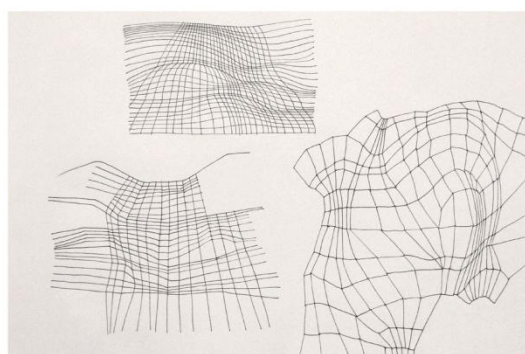
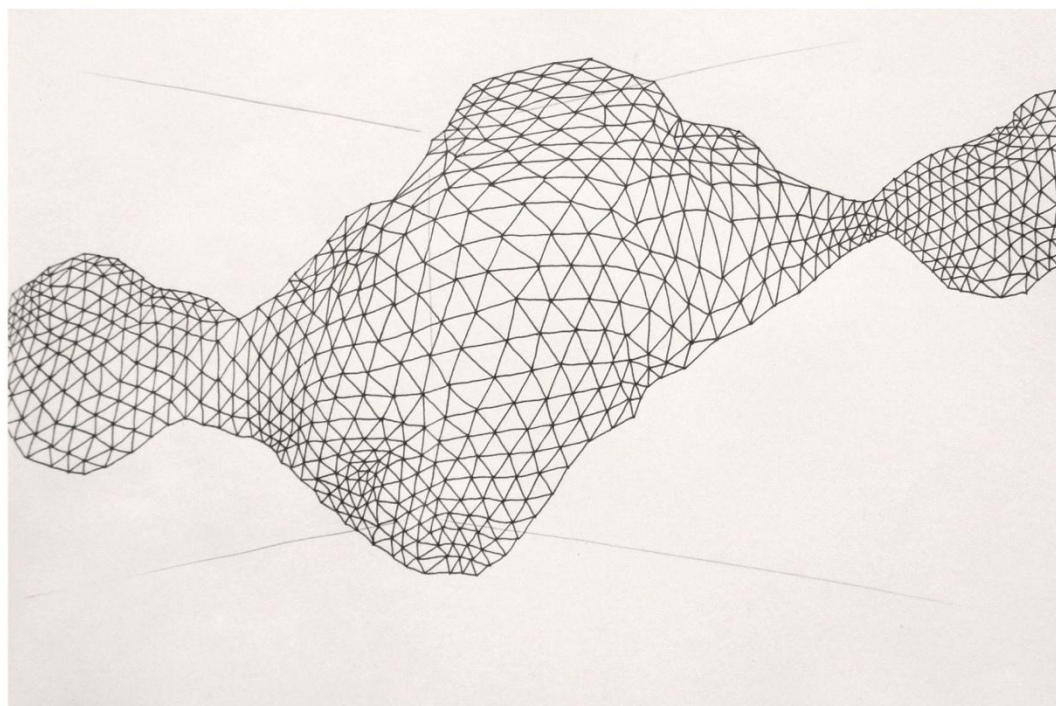
Příloha č. 3 - Strach; foto vlastní

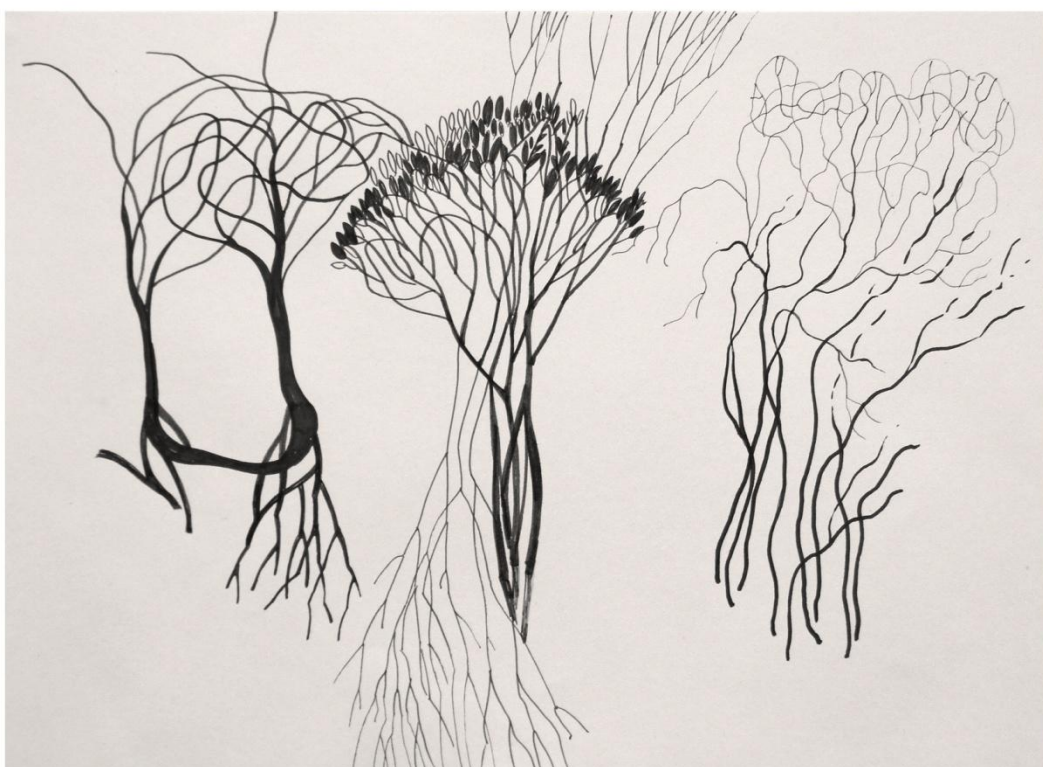
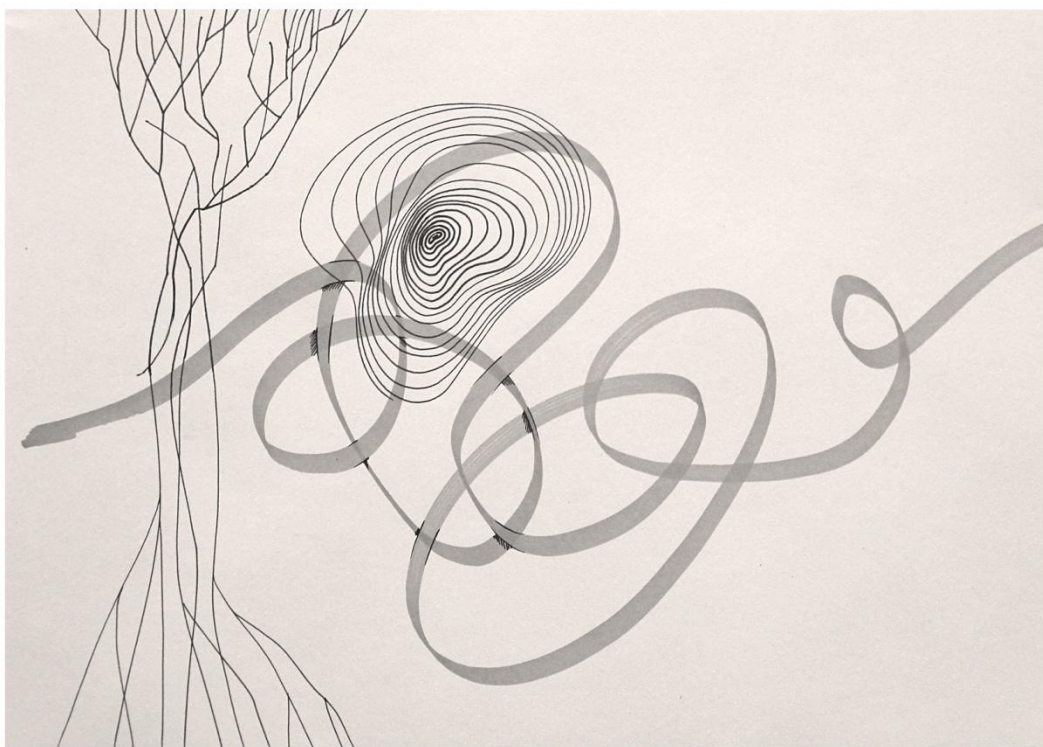
Příloha č. 4 - Světelná mapa; foto vlastní

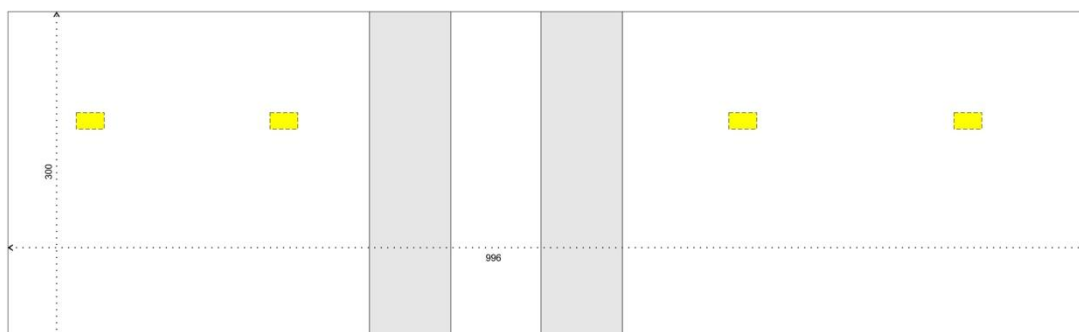
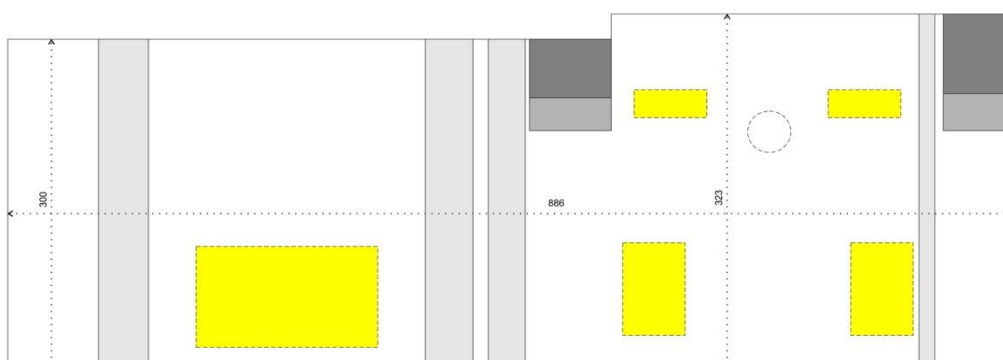
Příloha č. 5 - Skicování nápadů; foto vlastní

Příloha č. 6 - Skicování nápadů; foto vlastní

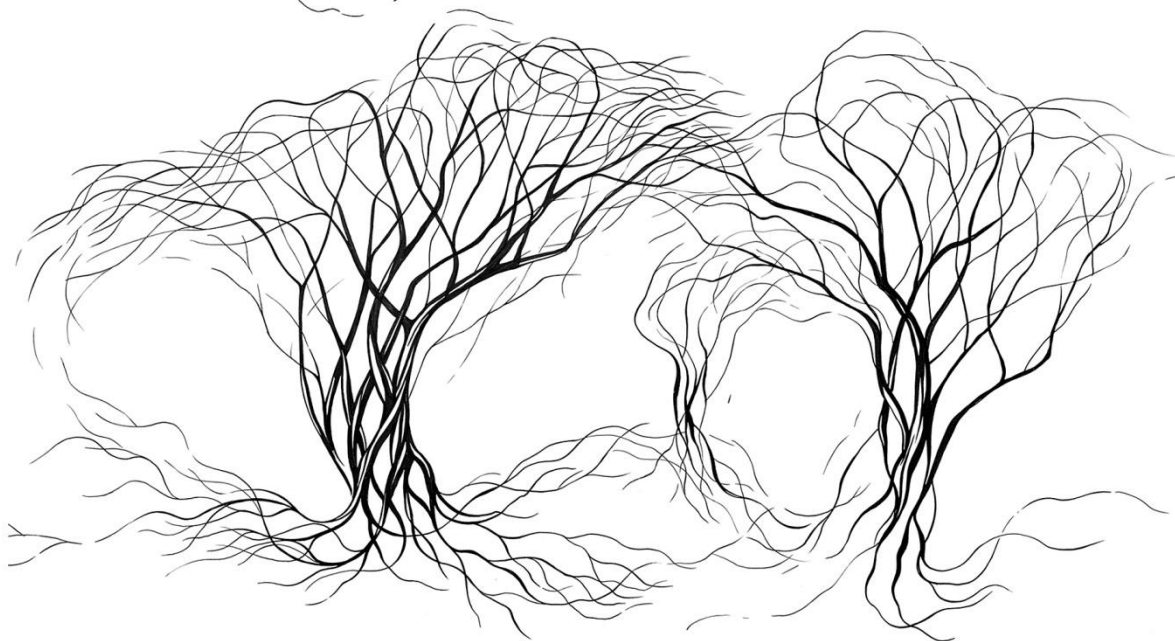
Příloha č. 7 - Výkres místnosti; vlastní tvorba

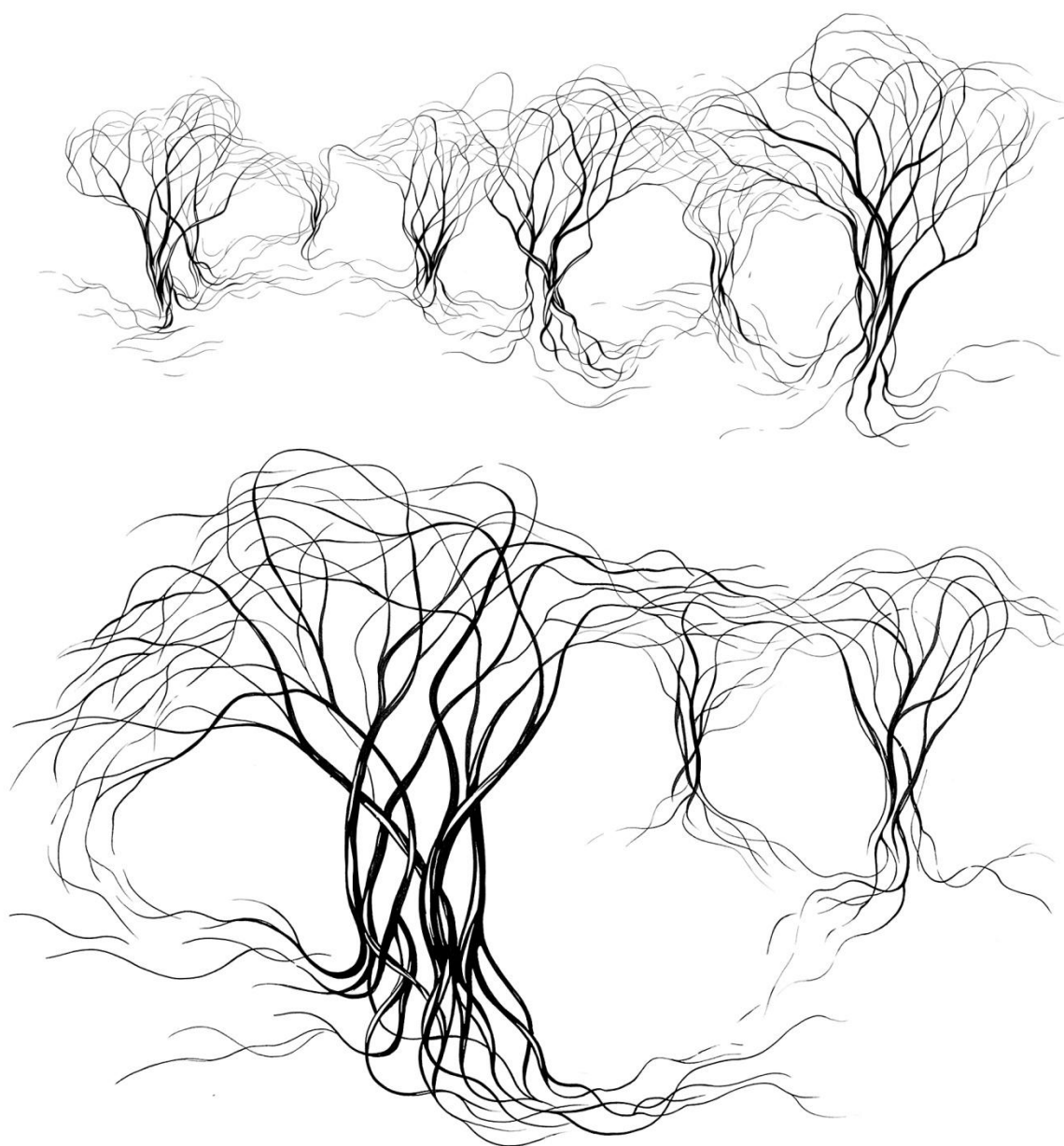
Příloha č. 8 - Grafické návrhy; vlastní tvorba

Příloha č. 9 - Grafické návrhy; vlastní tvorba

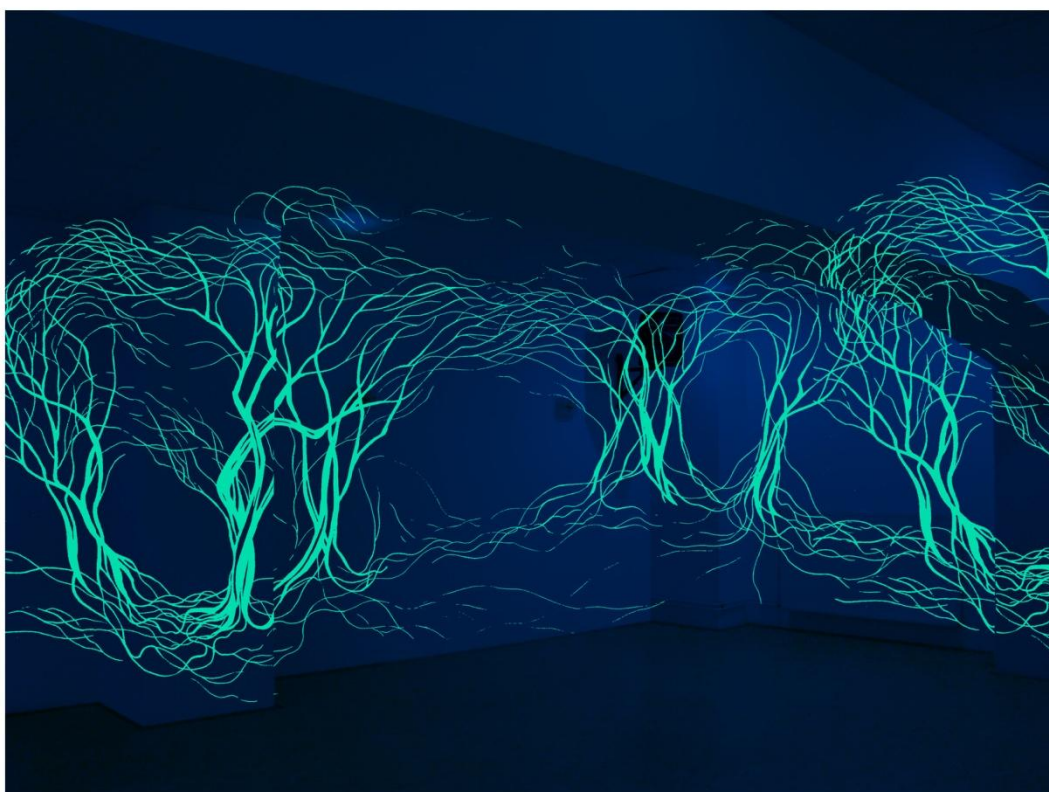

Příloha č. 10 - Grafické návrhy; vlastní tvorba

Příloha č. 11 - Vizualizace v prostoru; vlastní tvorba

Příloha č. 12 - Vizualizace v prostoru; vlastní tvorba

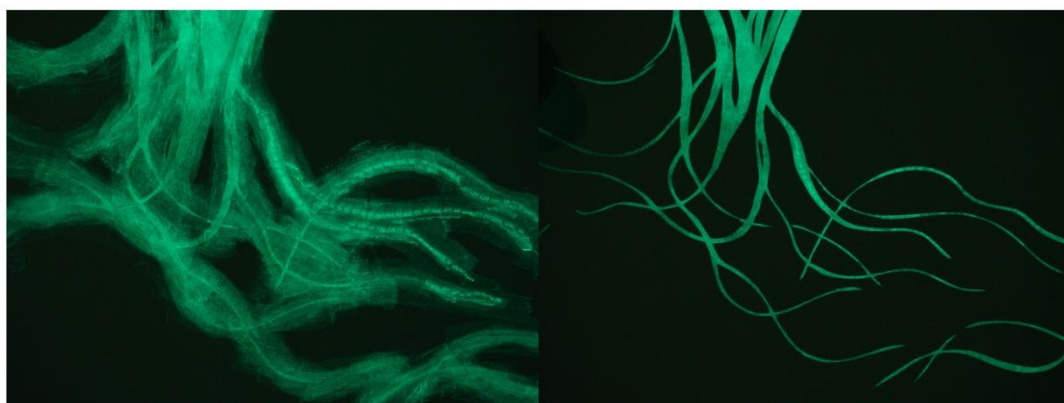
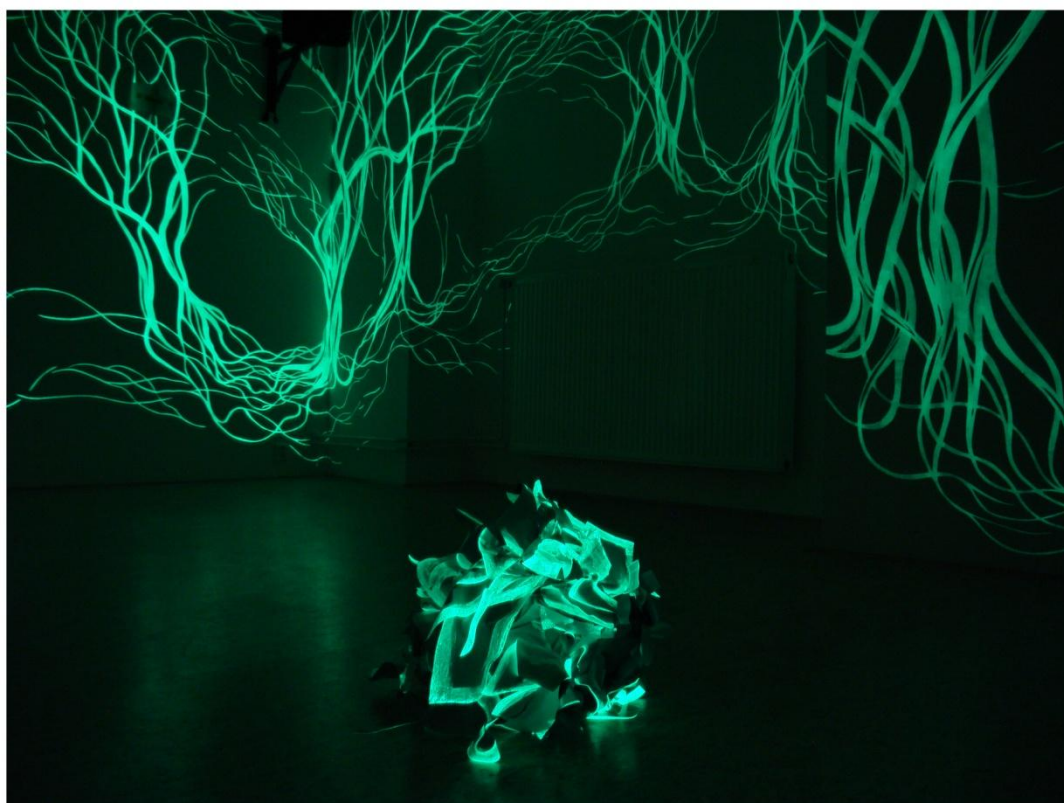
Příloha č. 13 - Proces tvorby; foto vlastní

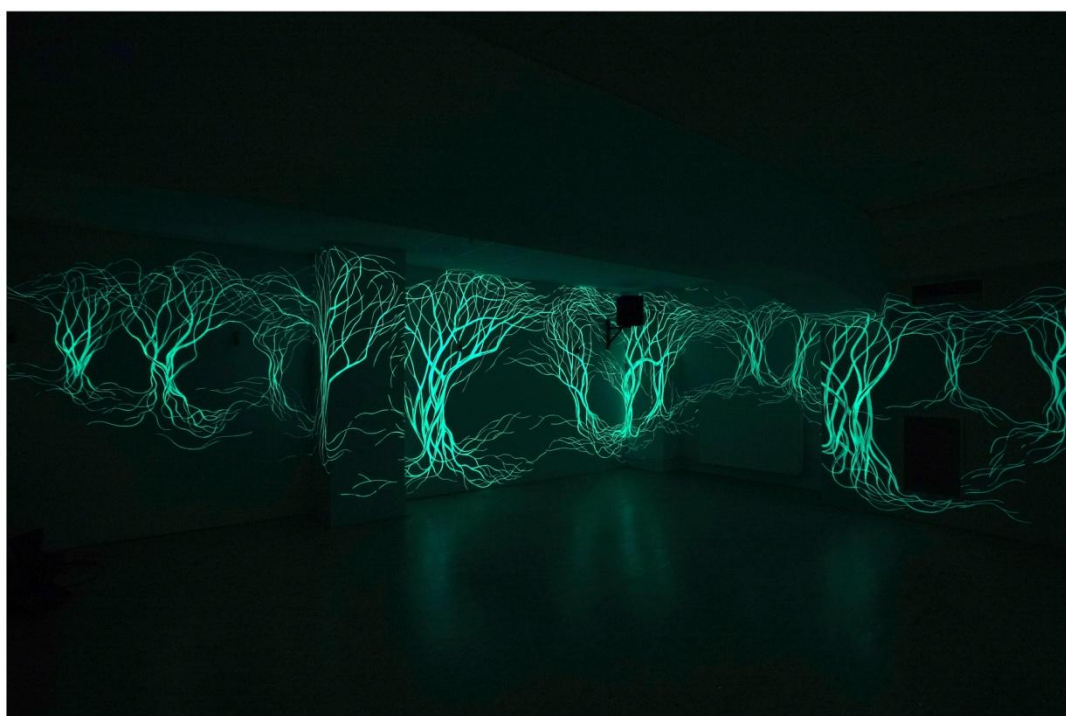
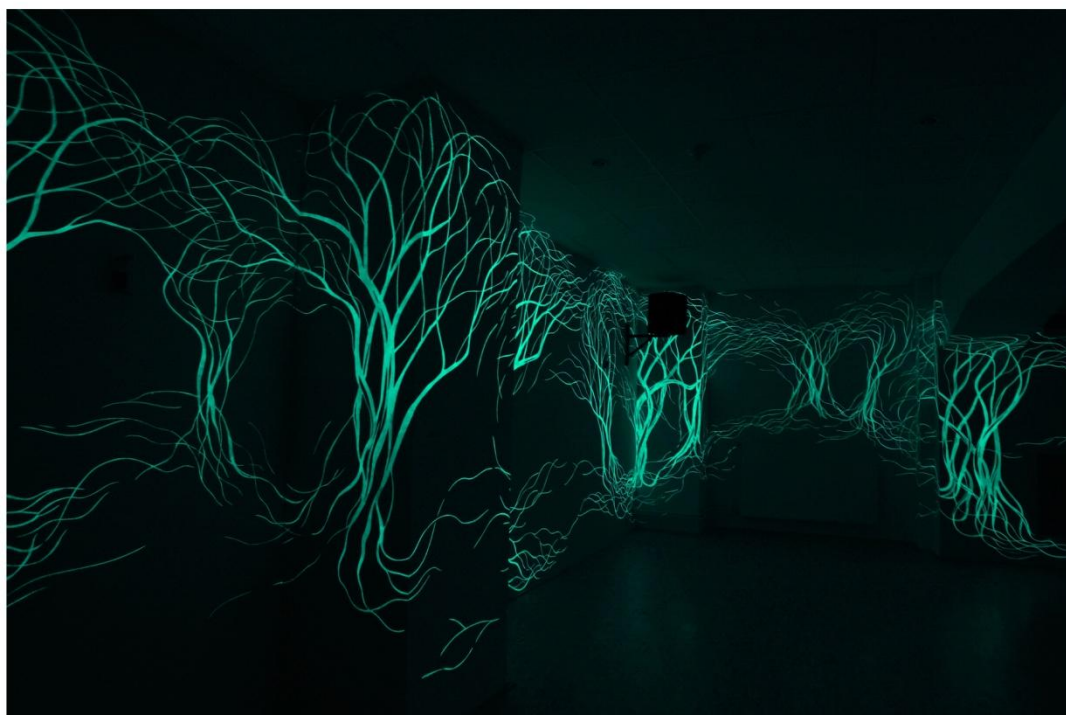
Příloha č. 14 - Proces tvorby; foto vlastní

Příloha č. 15 - Proces tvorby; foto vlastní

Příloha č. 16 - Výsledek práce; foto vlastní

Příloha č. 16 - Výsledek práce; foto vlastní

